

**Justiitsministri 6. juuli 2022. a määruse nr 18 „Kättetoimetamisportaaali teenuse nõuded“
muutmise määruse eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Kavandatav määrus käsitleb maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemi liidestamist kättetoimetamisportaaliga. Eelnõuga luuakse õiguslik alus, et liidestada kättetoimetamisportaaliga maksekäsu kiirmenetluse infosüsteem ning edastada andmed kättetoimetamisportaalile. Kättetoimetamisportaaliga liidestumine on vajalik, et toimetada ka maksekäsu kiirmenetluse dokumente kätte tõhusalt, kasutades selleks riskkättetoimetamist. Kättetoimetamisportaalil on võimalus rakendada piirangut liidestatud infosüsteemide ja andmekogude kasutamiseks olukorras, kus menetluskohustus vastu ei võeta. Kui isik ei ole kehtestatud tähtaja jooksul dokumente vastu võtnud, võib ajutiselt kuni dokumendi kättetoimetamiseni piirata isiku juurdepääsu kättetoimetamiseks ette nähtud infosüsteemiga liidestatud infosüsteemidele ja andmekogudele, kui see on vajalik, et isik dokumendi vastu võtaks (st dokumendi kättetoimetamiseks).¹ Tähtjad kehtestatakse määruses.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna tsiviilõiguse talituse nõunik Mai-Liis Kullama (e-post mai-liis.kullama@justdigi.ee, tel 5347 2954) ja justiitshalduspoliitika osakonna kohtute talituse juhataja Eneli Kivi (e-post eneli.kivi@justdigi.ee, tel 5911 4773). Eelnõu on keeletoimetanud õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (e-post inge.mehide@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Kättetoimetamisportaal on tehniline lahendus, mis võimaldab paremini korraldada menetlusseadustikega reguleeritud kättetoimetamistoiminguid. Kättetoimetamisportaalil kasutavad e-äriregister, e-toimik ja e-kinnistusraamat. Tegemist on riskkättetoimetamist võimaldava tehnilise lahendusega, mis tähendab, et juhul kui isik logib ühte neist infosüsteemidest, aga talle on kättetoimetamiseks saadetud dokumente, suunatakse ta esmalt kättetoimetamisportaalile, kust edasiliikumiseks peab isik talle saadetud dokumendid vastu võtma. Portaalil sisselogimisel nõutakse isiku autentimist, seega ei ole võimalik kolmandatel isikutel kättetoimetamisele kuuluvatele dokumentidele juurde pääseda. Kättetoimetatavad dokumendid tuleb vastu võtta määruses märgitud tähtajal. Kui seda ei tehta, siis piiratakse juurdepääsu teistele infosüsteemidele kuni dokumendi vastuvõtmiseni. Näiteks kui kohus on edastanud kättetoimetamiseks kohtuotsuse, kuid dokument ei ole tähtjaks vastu võetud, piirab kättetoimetamisportaal isiku juurdepääsu e-äriregistrile ja e-kinnistusraamatule. Eelnõu järgi liidestatakse kättetoimetamisportaaliga ka maksekäsu kiirmenetluse infosüsteem ning seejärel on võimalik ka maksekäsu kiirmenetluse dokumente kättetoimetamisportaalile kaudu kätte toimetada. Kui dokumendi vastuvõtmise tähtaeg on saabunud, siis piiratakse juurdepääsu e-toimikule, e-äriregistrile ja e-kinnistusraamatule kuni dokumendi vastuvõtmiseni.

Punktiga 1 muudetakse määruse § 2 lõikes 1 kättetoimetamisportaalil omaniku nimetust, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna asemel on see Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakond. Muudatus on seotud ministeeriumi nime muutumisega ning toimunud struktuurimuudatustega.

Punktiga 2 täiendatakse määruse § 7 lg-d 2 punktiga 3. Sellega laiendatakse kättetoimetamisportaalil kogutavate andmete koosseisu. Lõppkasutajale edastatud sõnum sisaldab maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemi asutamise ja infosüsteemi pidamise põhimääruses nimetatud andmeid. Justiitsministri 5.08.2015. a määruse nr 26 „Maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemi asutamine ja infosüsteemi pidamise põhimäärus“ § 9 sätestab, et infosüsteemi kantavad andmed ja menetluskohustus dokumendid on sätestatud TsMS-i § 489³ lõikes 2 ja nimetatud määruse lisas.²

Punktiga 3 täiendatakse määruse § 7¹ punkti 1. Sellega sätestatakse, et maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemist saadetud dokumentide vastuvõtmise tähtaeg on 20 päeva. Kui dokumenti tähtjaks

¹ TsMS-i § 311¹ lg 9.

² Justiitsministri 5.08.2015. a määruse nr 26 „Maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemi asutamine ja infosüsteemi pidamise põhimäärus“ lisa: [JM_m26_lisa.pdf](#) (29.01.25).

vastu ei võeta, siis piiratakse juurdepääsu e-äriregistri, e-toimiku ja e-kinnistusraamatu teenustele kuni dokumendi kättetoimetamiseni. Samuti on e-toimikus kohtumenetluses oleva dokumendi vastuvõtmise tähtaeg 20 päeva.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Kavandatav muudatus: maksekäsu kiirmenetluse menetlusdokumentide saatmine kättetoimetamisportaali vahendusel

Muudatus

Muudatusega kaasneb võimalus saata maksekäsu kiirmenetluse menetlusdokumente kättetoimetamisportaali vahendusel pakutava e-teenuse abil. Luuakse õiguslik alus, et võimaldada riskkättetoimetamist, mis tähendab, et juhul kui füüsiline isik logib e-äriregistrisse või avalikku e-toimikusse, aga talle on kättetoimetamiseks saadetud dokumente, suunatakse ta esmalt kättetoimetamisportaali, kust edasiliikumiseks peab ta talle saadetud dokumendid vastu võtma.

Muudatusega kaasnev mõju infoühiskonna arengule

Täpsemalt avaldab muudatus mõju infoühiskonna teenuste kasutamisele ja kättesaadavusele. Nimetatud teenuste kättesaadavus paraneb, kuna kõik kättetoimetatavad dokumendid leiab edaspidi ühest kohast. Selle tulemusena on dokumentide vastuvõtmine senisest lihtsam, seda saab teha ühes kohas. Lisaks suureneb eeldatavasti kättetoimetatud dokumentide hulk.

Sihtrühm

Muudatuse sihtrühma kuuluvad kõik e-äriregistri ja avaliku e-toimiku kasutajad, seega potentsiaalselt kõik Eesti kodanikud ning ka välismaised kasutajad. Samuti kuuluvad sihtrühma maksekäsu kiirmenetluse infosüsteemi kasutajad, kes toimetavad dokumente kätte. Kokkuvõttes võib sihtrühma pidada suureks.

Mõju esinemise ulatus

Sihtrühma senine tegevus pärast kättetoimetamisportaali tehnilise lahenduse kasutuselevõtmist eeldatavasti kuigivõrd ei muutu, kuna e-äriregistrit ja avalikku e-toimikut kasutatakse vajaduse korral pärast dokumendi vastuvõtmist edasi. Oletatavasti ei põhjusta muudatus isikutele erilisi kohanemiskulusi.

Mõju esinemise sagedus

Muudatus mõjutab andmesaajaid harva, kuna eeldatavasti ei ole kokkupuude maksekäsu kiirmenetlusega regulaarne.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitava mõju avaldumise riski ei ole.

Kokkuvõttes mõjutab muudatus sihtrühma keskmisel määral.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, kulud ja eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne eraldi arenduskulusid. Jooksvad portaaliga seotud kulud kaetakse Registre ja Infosüsteemide Keskuse eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, kuna arendused on tehtud samal ajal määruse ettevalmistamise ja teiste nõutud analüüsidega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu ei saadeta kooskõlastamiseks, kuna määrus ei puuduta väliseid institutsioone. Määrus on koostatud koostöös Registrite ja Infosüsteemide Keskusega.

Heddi Lutterus
asekantsler